Yayın Adı : Cumhuriyet Kitap | Periyod : Haftalık | Tarih : 12.07.2018
Ili : Istanbul | Sayfa : 8 | Tiraj : 38.209 | 1/1

KİTAPLAR ADASI | M.Sadık Aslankara

msaslankara@hotmail.com
www.sadikaslankara.com

Erkeksiz bir dünya mı, nasıl?

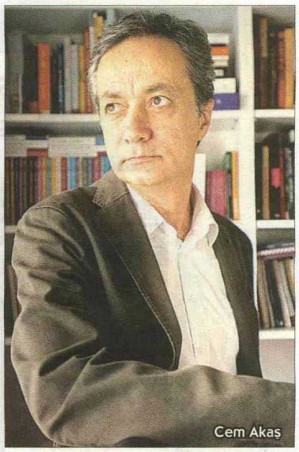

Cem Akaş

Erkek egemen anlayış kadar erkek varlığa soğuk bakan erkek yazarımız da az değil. Diyeceğim "erkek" karşıtı tutum kadının tekelinde değil yalnız. Kaldı ki yaşanan pek çok olumsuzluk, zaten erkeksiz dünya algısını da alabildiğine tetikliyor aynı zamanda.

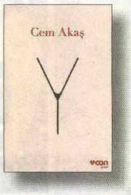

Bilimin öngörüleri, getirdikleri, teknolojik gelişimler, geleceğe dönük sıçramalar ve bunların katlanarak yansıttığı ivme, bu gidişle şaşırtıcı olmaktan çıkacak. Nitekim haftada bir Herkese Bilim Teknoloji dergisini izlemek bile insanda yeterince ufuk açabiliyor.

Erkek varlığa gerek duyulmaksızın çocuk yapılabilmesi, robot teknolojisindeki gelişimin parmak ısırtan düzeye erişmesi, insanoğlunun âdeta bambaşka savruntulara doğru akışa geçtiği, nasıl adlandırılacağı şimdiden kestirilemeyen farklı çağlar dizisine doğru adım atılacağı izlenimi bırakıyor. Bunun sanat yapıtlarına yansıması kaçınılmaz. Bu yönde pek çok alanda, dalda ipuçlarıyla karşılaşılıyor. Yazınsal verimler de yabana atılır gibi değil. Dünya yazınındaki kadar olmasa da bizde de somut örneklere rastlamak heyecanlandırıyor elbette insanı.

ERKEK-ERKEKSİZLİK SENDROMU KOLANINDA "Y" ROMANI...

Binlerce yıldan bu yana süregelen, yol açtığı yıkım nedeniyle bıkkınlığa yol açan, hatta kabak tadı vermiş görünen erkek egemen dünya algısına karşı kadın direnişinin, köktenci feminist hareketin tarihi çok eskilere gitmiyor belki ama besleyip büyüttüğü, köpürttüğü toplu direnişle kışkırtının doruğunda yaşandığı da kuşku götürmez.

Özellikle yazınsal ütopya olarak çok parlak yapıtlar üretildiği, buna dönük kayda değer bir birikime ulaşıldığı söylenebilir. Örneklenecek yapıtların daha çok fantastik bir anlatı evreniyle karşımıza çıktığı görülüyor. Bu da doğal. Son olarak Cem Akaş'tan okuduğum roman da yine fantastik bir evrenle tanıştırıyor okuru: Y (Can, 2018)

Y, bu adı taşıyan kromozomdan geliyor. "Y kromozomu taşıyan ve o dönemlerde artık iyice zayıflamış spermlerin yumurta hücresini döllemesini engelleyen virüs saldırısı sonucunda Y kromozomunun yeryüzünden silinmesiyle (...) Rektifikasyon *Dönemi başlamıştı(r)*" (17). "Doğada ortaya çıkmış en büyük hastalık" olan erkeklik artık "dünya yüzünden silinmiş"tir (45).

"On binlerce yıllık bir tahakküm ve gerilik döneminden sonra insanlık nihayet gerçek uygarlık ve ilerleme yoluna girmiş"tir (8). Bu doğrultuda bir toplumsal yaşam yerine oturmuşken roman, altı yıllık ilişkilerinde çocuk yapmayı düşünmüş, bir türlü karar verememiş ellilerindeki Arendi ile İliada çiftinin, kapı önünde bir bebek bulmasıyla açılır.

İkisi de kadındır ama bebek erkektir. Bebeğe Constantine adını verir çift. "Genetik erkek vakası hiç yok"ken (32), "onun nasıl ortaya çıkmış olabileceği" bilinmiyordu(r) (17). İki anne tartışır: Constantine, "dünyadaki tek erkek" olarak "erkek kalıp sürekli kaçacak mı(dır), ameliyat olup normal bir hayat mı sürecek(tir?)" (36) Ama bu arada merdiven altı operasyonlarla erkeklik organları taktıranlar da yok değildir. Ne ki "penisli kadınlara saldırı düzenleyen" (102) örgütler de kol geziyordur bu arada.

Ancak iki kadın ayırdındadır; "erkek nefretinin dogma haline getirilmesi", "erkeklerin kendisi kadar büyük bir tehlike"dir (50). Çünkü bir "misandristlik" de enikonu yaygındır. Öte yandan "geçiş döneminde soykırıma varan erkek katliamları" da (23) yaşanmıştır.

Constantin, bu durumun sürdürebilecek midir? Günün birinde, "Ben erkek miyim?" (41) diye soracak, sonra arkadaşlarına "erkek olduğu"nu duyuracak (57), derken diklenircesine ayağa kalkacaktır: "Ben bir erkeğim, dünyanın tek erkeğiyim" (71).

GENİŞ AÇIYLA "Y" ROMANINA BAKMAK...

Cem Akaş, üç bölümde kurduğu Y'yi, farklı anlatım biçimleriyle yapılandırıyor. İlk bölümde İliada'nın ağzından anlatıyı kurarken ikinci bölümde Constantin'e ikinci tekil kişi olarak yaklaşıyor. İlk iki bölümde, Constantine'in kapı önünde bulunuşundan on yaşına dek geçen süreç alınıyor. Üçüncü bölümde ise yayımladığı bir romanla tüm dünyanın ilgisini çeken Constantine artık yirmi yaşındadır, adının da gönderge olarak anıldığı (44) İstanbul'da yaşar. Bu kısa bölüm, Constantine'le yaşamı, yayımladığı romanı üzerine yapılmış bir söyleşi.

İliada'nın ağzından daha çok olgusal aktarımlarla kurulan ilk bölümde, okur doğuya doğru gidildikçe keşmekeş yaşansa da, bir yandan tüm kıtalara yayılmış roman evrenine dönük düzeni tanır, öte yandan bu fantastik dünyadaki işleyişin ayrıntılarını alımlar. İkinci bölüm, Constantine çevresinde, serüvenlerle iç içe, âdeta büyülü bir masal havasında kurulur. Üçüncü bölüm, roman içindeki romanla farklı açıları da anımsatarak bütüne dönük toparlayıcılık yansıtır.

Kadın egemen bir dünya kurulmuş görünse de yaşamlarını birer erkek kopyası hâlinde sürdüren hot zotçu kadınların varlığı, sorgulayıcı bakışı zorunlu kılıyor. Evet, erkek egemen düzen sona ermiştir belki ama sınıfsal anlamda çürümüşlük, sefalet vb. diz boyudur yine de. Yazar, erkekler gitse de onların anlayışında kadınlar var oldukça düzenin eskisi gibi sürebileceği gerçekliğiyle yüz yüze getiriyor okuru. Ancak Constantine de biyolojik cinsiyetine dönük "gerçek bir aydınlanma" ânı (171) yaşayacaktır sürpriz olarak. ■

ÖYKÜDENLİK...

Sedat Erden; 'Işıklar Kenti'...

Sedat Erden

Yaşamöyküsünde, Hayal-2009 etiketiyle daha önce Karşı Apartmanda Yaşayanlar, Güvercinler ve Şeytan adlarında iki öykü kitabı yayımladığı aktarılan Sedat Erden'den okuduğum tek öykü kitabı, üçüncüsü oldu: Işıklar Kenti (Artshop, 2018)

1960'larda dönemin saygın dergileri arasında anılması gereken Hüseyin Cöntürk'ün Yordam'ıyla Yelken dergilerinde öyküler yayımlayan Erden, otuz beş yıllık suskunluğun ardından yeniden öyküye dönüyor, art arda yeniden üretmeye koyuluyor. Bu arada dünyayı dolaştığını, biraz da serüvenci bir yaşam sürdüğünü öğreniyoruz.

İşte Sedat'ın öyküleri, yaşamöyküsünün birer izdüşümü hâlinde geliyor okur önüne. Bunların bir bölümü Türkiye'de, dünyanın öteki kentlerinde yaşadıklarının birer öykülemesi bağlamında alınabilir. Anılar, bunun ağırlığını duyurduğunda ne denli öyküleştirilmeye çalışılsa da öykü sanatının birebir niteliğini yansıtamıyor kanımca. Ama anı da olsa Erden'in baştan sona özgün

birer öykü evreni olarak kurup kişilerini yerleştirdiği anlatılar yok değil. Bunlar arasında "Arabacı", "Korucu" gibi birkaç örnek, yazarın öykülemeye enikonu hakkını verdiğini gösteriyor çünkü. Erden, bir yazarla öykü yazma tutkusunu "atölye" havasında, öykülerinde açık biçimde gezindirerek başarıyor bunu.

Evreni öyküye yerleştirişi, yayıp geliştirişi, metnin giriş çıkışını özenle işleyişi, kendisi susarken dolduracağı boşlukları okura imleyişi, Sedat Erden'in aslında geçmişte kalan öykü emeğini günümüze taşıdığını, bunun üzerine bugün yenilerini eklediğini de gösteriyor. ■

www.sadikaslankara.com, her perşembe öykü-roman, tiyatro, belgesel alanlarında güncellenerek sürüyor.

www.medyatakip.com